

Draaiboek

Tijdens deze module leren de cursisten de gedragcode van Scouting Nederland en worden ze zich bewust van hun verantwoordelijkheden en voorbeeldfunctie binnen de vereniging.

Duur: 45 minuten (11.45 uur t/m 12.30 uur)

Wie: 2 trainers

Materiaal: stoelen in een kring en stellingen

De groep wordt in tweeën gedeeld.

Programma

00.00 Start en uitleg

00.10 Gedragscode toelichten en bedenken waarom

00.25 Stellingen bespreken

00.60 Einde

Uitleg

Leg het doel van deze module uit

Gedragscode toelichten en bedenken waarom

Leg de cursisten de gedragscode voor (zie kopie) (zie theorie) en bespreek met hen waarom we zo'n code opstellen en wat deze betekent.

Probeer bij deze toelichting nog niet te diep te gaan. Wanneer de termen als voorbeeldfunctie en verschil leiding – jeugdlid naar voren komt is het voldoende.

Geef desgewenst toelichting bij de diverse punten.

Stellingen

Zet de cursisten in een kring en leg ze steeds een stelling voor. Probeer voor een natuurlijk discussie te zorgen. Lukt dit niet vraag de cursisten dan naar hun mening. Zet eventueel andere trainers in om de "advocaat van de duivel" te spelen en/of stellingen zwaarder neer te zetten.

De voorbeeldgedragscode luidt als volgt:

1. De (bege)leider zorgt voor een omgeving en een sfeer waarbinnen het jeugdlid zich veilig en gerespecteerd voelt.
2. De (bege)leider gaat zo om met een jeugdlid dat de zijn/haar waardigheid niet wordt aangetast.
3. De (bege)leider dringt niet verder door in het privé-leven van de pupil dan functioneel noodzakelijk is. De begeleider ontvangt de pupil niet bij hem thuis.
4. De (bege)leider onthoudt zich van elke vorm van seksuele benadering en misbruik ten opzichte van de pupil. Alle seksuele handelingen, contacten en relaties tussen (bege)leider en pupil tot 18 jaar zijn onder geen beding geoorloofd en worden beschouwd als seksueel misbruik.
5. De (bege)leider raakt het jeugdlid niet op zodanige wijze aan, dat deze aanraking naar redelijke verwachting als seksueel of erotisch van aard ervaren zal worden.
6. De (bege)leider gaat tijdens kampen, uitjes en activiteiten zeer terughoudend en met respect om met pupillen en de ruimtes waarin zij zich bevinden, zoals slaapzalen, tenten, omkleedruimten, douches, etc.
7. De (bege)leider beschermt het jeugdlid naar vermogen tegen vormen van ongelijkwaardige behandeling en seksueel misbruik en ziet er actief op toe dat de gedragscode door iedereen die bij het jeugdlid is betrokken, wordt nageleefd.
8. Indien de (bege)leider gedrag signaleert dat niet in overeenstemming is met deze gedragscode en bij vermoedens van seksueel misbruik, is hij verplicht hiervan melding te maken bij de daarvoor door het bestuur aangewezen personen.
9. De begeleider krijgt of geeft geen (im)materiële vergoedingen die niet in de rede zijn.
10. In die gevallen waar de gedragscode niet (direct) voorziet, of bij twijfel over de toelaatbaarheid van bepaald gedrag zal de (bege)leider in de geest van de gedragscode handelen en zo nodig daarover in contact te treden met een door het bestuur aangewezen persoon.

Hiermee verklaar ik dat ik de gedragscode ken en niet tegen de gedragscode in zal handelen.

Datum en plaats:

Ondertekening lid

Ondertekening bestuur vereniging

Toelichting voorbeeldgedragscode

Veel grenzen in het contact tussen leden en jeugdleden binnen Scouting zijn niet eenduidig. Het ene kind wil even op schoot zitten als het troost zoekt, het andere kind heeft behoefte aan een aai over de bol en weer een ander kind vindt het niet prettig om aangeraakt te worden. Hierover kunnen dus nooit precies grenzen worden afgesproken die voor alle kinderen en in alle situaties gelden. Dat is maar goed ook, want voor veel kinderen is dichtbijheid en lichamelijk contact een voorwaarde om te groeien. Maar er is wel één heel duidelijke grens en dat is de grens dat seksuele handelingen en contacten tussen (jong)volwassen leden en kinderen die bij ons komen, absoluut ontoelaatbaar zijn! In art. 249 van het Wetboek van Strafrecht staat: Hij die ontucht pleegt met zijn minderjarig kind, stiefkind of pleegkind, zijn pupil, een aan zijn zorg, opleiding of waakzaamheid toevertrouwde minderjarige of zijn minderjarige bediende of ondergeschikte, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren of een geldboete van de vierde categorie. Daarnaast is iedere vorm van seksuele toenadering tot jeugdigen beneden de 16 jaar verboden (Wetboek van Strafrecht: artikel 244, 245, 247, 248a, 249). En het afbeelden maken van seksuele gedragingen van iemand die nog geen 18 jaar is, is ook verboden (Wetboek van Strafrecht: artikel 240b).

Daarom hebben wij als vereniging voor al onze leden een gedragscode opgesteld. Wanneer je bij ons actief wordt als vrijwilliger, stagiair(e) of als betaalde kracht, vragen wij je deze gedragscode te ondertekenen. Hiermee verklaar je dat je de gedragscode kent en niet tegen de gedragscode in zult handelen.

1. De (bege)leider zorgt voor een omgeving en een sfeer waarbinnen het jeugdlid zich veilig en gerespecteerd voelt.

Het kind moet worden gerespecteerd. Er mag geen onderscheid worden gemaakt naar of nadruk worden gelegd op godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht, nationaliteit, seksuele gerichtheid, culturele achtergrond, leeftijd of lichamelijke kenmerken.

Dat betekent dat het kind zich zowel tijdens de activiteiten van de vereniging, maar ook daarbuiten veilig moet voelen en het gevoel moet hebben dat hij zich - letterlijk - vrij kan bewegen.

2. De (bege)leider gaat zo om met een jeugdlid dat de waardigheid niet wordt aangetast.

Dit betekent dat je een kind of jongere nooit op een manier bejegent die hem in zijn waardigheid aantast. Je onthoudt je van discriminerende, kleinerende of (seksueel) intimiderende opmerkingen en gedragingen. Dit geldt tijdens de activiteiten, maar ook daarbuiten, tijdens alle activiteiten die door of namens de vereniging worden georganiseerd.

3. De (bege)leider dringt niet verder door in het privéleven van de pupil dan functioneel noodzakelijk is. De begeleider ontvangt de pupil niet bij hem thuis.

In het vrijwilligerswerk komt het veel voor dat men kinderen ook kent vanuit sociale contacten. Maar het lid is binnen de vereniging altijd de verantwoordelijke. Binnen de vereniging gaat het niet om vriendschap of andere sociale relatie, maar om de relatie lid-jeugdlid.

Het is belangrijk dat het lid zich bewust is van zijn positie, die ook buiten de vereniging door kan spelen. Het gaat erom dat het lid gepaste afstand houdt en niet verder doordringt in het privéleven van het jeugdlid dan nodig is voor het gezamenlijk gestelde doel (activiteit) van de vereniging. Denk hierbij aan het onnodig vragen stellen over het privéleven, persoonlijke afspraakjes maken, contact opnemen met het kind buiten de activiteiten van de vereniging om, etc.

4. De begeleider onthoudt zich van elke vorm van seksuele benadering en misbruik ten opzichte van de pupil.

Alle seksuele handelingen, contacten en relaties tussen begeleider en pupil tot 18 jaar zijn onder geen beding geoorloofd en worden beschouwd als seksueel misbruik.

Het lid mag zijn positie en relatie nooit gebruiken voor doeleinden ten eigen nutte en die in strijd zijn met zijn verantwoordelijkheid, of die de grenzen van de relatie overschrijden. Hierbij kan worden

gedacht aan:

- een seksueel/erotisch geladen sfeer scheppen;
- seksueel getinte opmerkingen en insinuaties, zoals grof taalgebruik of schuine moppen;
- het stellen van vragen over seks, bijvoorbeeld over masturbatie, frequentie en vormen van vrijen;
- het jeugdlid op een niet-functionele wijze bekijken en aanraken waarbij de ogen of handen zijn gericht op de geslachtskenmerken;
- bevrediging van de eigen seksuele verlangens.

Alle seksuele handelingen en relaties tussen kaderleden en jeugdleden tot 18 jaar, of met iemand met een ontwikkelingsachterstand, zijn ontoelaatbaar en strafbaar volgens artikel 249 Wetboek van Strafrecht.

Tussen volwassenen en kinderen of jeugdigen is sprake van een natuurlijk overwicht en dus een machtsverschil. Een kind kan daardoor zaken moeilijker weigeren, of overzien waar het om gaat. Het is aan de volwassene om de grenzen te bewaken. Dit geldt ook voor mensen met een ontwikkelingsachterstand of een verstandelijke beperking. De kalenderleeftijd vormt bij hen geen criterium, maar het feit dat zij een achterstand hebben in de verstandelijke en/of emotionele en sociale ontwikkeling.

Dit betekent dat het lid:

- nooit seksuele toenadering zoekt tot kinderen/jongeren en/of een seksueel of erotisch geladen sfeer schept (bijvoorbeeld door het laten zien van porno, of de eigen geslachtsorganen);
- een kind/jongere nooit gebruikt voor bevrediging van de eigen seksuele en/of agressieve verlangens;
- nooit (met seksueel gedrag) mag ingaan op verliefde gevoelens, seksuele verlangens of fantasieën van de pupil, óók niet wanneer hij/zij je daartoe lijkt uit te nodigen, danwel onomwonden uitnodigt;
- wanneer er een erotisch/seksueel geladen sfeer mocht ontstaan, of zou kunnen ontstaan, tussen het lid en het jeugdlid, afstand neemt en de situatie bespreekbaar maakt met de leiding of vertrouwenspersoon;
- wanneer bij het lid gevoelens van verliefdheid, maar ook afkeer of agressie ontstaan t.o.v. het kind of de jongere, neemt het lid afstand en maakt de situatie bespreekbaar met de leiding of vertrouwenspersoon.

5. De (bege)leider raakt het jeugdlid niet op zodanige wijze aan, dat deze aanraking naar redelijke verwachting als seksueel of erotisch van aard ervaren zal worden.

Uitgangspunt is dat het jeugdlid het als seksueel getint ervaart. Bijvoorbeeld: het te lang vasthouden van een hand bij begroeten of afscheid nemen, iemand naar je toe trekken, je tegen het kind of de jongere aandrukken, een tongzoen geven, aanraken van billen en borsten, etc. Functionele aanrakingen zijn soms noodzakelijk (een jong of beperkt jeugdlid helpen bij het naar het toilet gaan) of wenselijk (een jeugdlid troosten) en mits daar geen misbruik van gemaakt wordt, toegestaan. Het lid moet er voor zorgen dat daar waar lichamelijk contact noodzakelijk en functioneel is, dit contact of deze aanraking niet verkeerd - in de zin van seksueel getint of intimiderend - kan worden geïnterpreteerd.

Het lid houdt bij lichamelijk contact rekening met grenzen die het jeugdlid aangeeft, leeftijd, ontwikkelingsniveau, achtergronden, de specifieke situatie en wat maatschappelijk en/of cultureel als aanvaardbaar wordt gezien.

6. De (bege)leider gaat tijdens kampen, uitjes en activiteiten zeer terughoudend en met respect om met pupillen en de ruimtes waarin zij zich bevinden, zoals slaapzalen, omkleedruimten, douches etc.

Gereserveerd en met respect betekent in dit beval bijvoorbeeld dat:

- het lid en het jeugdlid bij voorkeur niet met zijn tweeën op reis gaan, maar met bijvoorbeeld een extra lid of meerdere jeugdleden;
- het lid en het jeugdlid in een één-op-éénsituatie niet op één kamer slapen; er zijn minstens twee leden op een groep kinderen;
- gereserveerd en met respect omgaan met de ruimtes waarin de kinderen zich bevinden, betekent dat het jeugdlid zich daar veilig moet voelen, zijn privacy gewaarborgd is en sociale controle niet is uitgesloten. Hierbij kan onder andere worden gedacht aan:
 - o niet zonder aankondiging de slaapzaal of tent betreden en bij voorkeur in gezelschap van een andere volwassene;
 - o de deur of tent open laten staan na het binnentreden, tenzij duidelijk is dat beiden behoefte hebben aan een zekere privacy;
 - o gesprekken met het kind worden in een neutrale ruimte gehouden (niet in kleedruimte, slaapkamer of tent).

7. De (bege)leider beschermt het jeugdlid naar vermogen tegen vormen van ongelijkwaardige behandeling en seksueel misbruik en ziet er actief op toe dat de gedragscode door iedereen die bij het jeugdlid is betrokken, wordt nageleefd.

Het lid heeft binnen zijn mogelijkheden de verantwoordelijkheid voor de veiligheid en het welzijn van het jeugdlid.

Indien het lid grensoverschrijdend gedrag signaleert, is hij verantwoordelijk het ongewenste gedrag te (doen laten) stoppen en te zorgen voor de veiligheid van het kind. Het lid is alert op signalen die kunnen wijzen op seksueel misbruik of overtreding van de gedragscode.

8. Indien de (bege)leider gedrag signaleert dat niet in overeenstemming is met deze gedragscode en bij vermoedens van seksueel misbruik, is hij verplicht hiervan melding te maken bij de daarvoor door het bestuur aangewezen personen.

Alle vermoedens of constatering van seksueel misbruik moeten worden gemeld.

Het kan zijn dat een jeugdlid een lid in vertrouwen neemt en vertelt dat iemand hem/haar misbruikt. Het lid belooft in een dergelijk geval geen geheimhouding. Feiten van vertrouwelijke aard, aan jou toevertrouwd, moeten te allen tijde worden gerespecteerd. Maar wanneer de belangen van het jeugdlid in het geding zijn, dient het lid hiervan melding te maken of ten minste een derde te raadplegen. Indien enigszins mogelijk gebeurt dit in overleg met het jeugdlid.

9. De (bege)leider krijgt of geeft geen (im)materiële vergoedingen die niet in de rede zijn.

Door

vergoedingen dreigen de objectiviteit van het handelen en de onafhankelijke positie van de (bege)leider en die van het jeugdlid in het gedrang te komen. Hierdoor kan een voedingsbodem ontstaan voor (seksueel) machtsmisbruik.

10. In die gevallen waar de gedragscode niet (direct) voorziet, of bij twijfel over de toelaatbaarheid van bepaald gedrag zal de (bege)leider in de geest van de gedragscode handelen en zo nodig daarover in contact te treden met een door het bestuur aangewezen persoon.

Dit betekent dat het lid ook alert is op gedragingen die niet direct als seksueel misbruik of intimidatie zijn te betitelen, maar wel als grensoverschrijdend worden ervaren. Ook in dit geval is het belangrijk dat passende maatregelen worden genomen, zoals het aanspreken van de persoon in kwestie. Desgewenst kan het lid de in het protocol genoemde personen raadplegen.

Stellingen / situaties

1. Een van je welpen begrijpt het werken met een kompas nog niet zo goed. Gelukkig woon jij in de buurt en leg je hem op woensdagmiddag, in de drukbezochte speeltuin, het kompasgebruik nog eens uit. Kan dit?
2. Zelfde situatie maar nu ben je bij de welp thuis. Kan dit?
3. Frans is leidinggevende bij de Scouts. Hij heeft nogal grof taalgebruik waarbij hij veel vloekt en scheldt. Hij vindt dit kunnen en heeft geen zin om zich anders te gedragen. Wat doe jij?
4. Evert en Marloes, twee collega's, hebben een relatie en steken dat niet onder stoelen of banken. Ze zijn nogal klef met elkaar. Wat zal jij doen?
5. Wouter is een 22 jarige populaire leiding van de Scouts. Hij vindt dat de meiden en jongens nog al stoer moeten zijn en deins dus ook niet terug voor een potje stoeien met de jongen en meiden. Kan dit?
6. Leiding heeft altijd gelijk!
7. Mobiel telefoongebruik tijdens de opkomst is voor leiding niet toegestaan!
8. Tijdens het avondeten op zomerkamp mag ik best een biertje drinken!
9. Als je kinderen moet straffen, ben je geen goede leiding!
10. Als leiding mag je je geduld verliezen als de jeugdlid na enkele keren waarschuwen nog niet luistert!
11. Kinderen die hun Scoutfit niet aan hebben mogen hier over aangesproken worden!
12. Je mag een nieuw lid niet weigeren!
13. Kinderen met een probleemgedrag zijn van harte welkom bij ons!
14. Jeugdleden kunnen best volger worden van mijn Sociale Media
15. Als mijn explorer tijdens een kamp vraagt om een condoom geef ik deze!
16. Een homoseksuele leider mag geen leiding geven aan jeugdleden van gelijke sekse!
17. Roken op Scouting kan best!
18. Als mijn collega iets verkeerd tegen de kinderen zeg dan spreek ik hem daar direct, voor de groep, op aan.
19. Relaties in een team zijn verboden!